

KNJIŽEVNA GIBANJA KOT ODSEV DRUŽBENEGA RAZVOJA

Naj koj uvodoma pripomnim, da gibanja, ki se pojavljajo v slovenski književnosti, niso samo odsev družbenega razvoja slovenskega naroda. Ne glede na to, da dobivajo pobudo tudi od drugod, jim daje samosvoj značaj še dejstvo, ki se doslej z nikakršnim razvojem ni dalo blagodejno spremeniti. To je naša številčna majhnost. Ta majhnost, ki že tisoč let ogroža naš obstoj, je vzrok, da preti našemu življu, ki se neposredno odmakne od zemlje, hitrejši nacionalni pogin kakor kateremu koli večjemu, enako žilavemu narodu. Od tod neprestana potreba po vračanju k zemlji in h kmetu ter po poživljanju kmečke tradicije.

Za Slovence je postalo usodno, da so kmalu po naselitvi na svoje sedanje, geografsko in družbenopolitično tako izpostavljeno ozemlje v boju z družbeno in kulturno naprednejšim germanskim sosedom izgubili svojo državno samostojnost, hkrati pa tudi svoje plemstvo. Prvotno na tem ozemlju že razredno diferencirani, so se polagoma izenačili v en sam razred podložnih kmetov. Gospodarsko sta jih izkoriščala tuje plemstvo in duhovščina, ki Slovencev nista pripustili do kulturnih žarišč. Tako je z izjemo nekaterih nepovezanih zapiskov tuje duhovščine in plemstva slovenščina živela le v besedi, ne v pisavi, vse do nastopa protestantizma.

Da naše ljudstvo tudi skozi ves srednji vek ni bilo mrtvo, priča vrsta anonimnih besednih umetnin, ki so takrat nastajale, a so bile v veliki meri takšnega značaja, da so pomenile le tarčo za napade duhovščine. Upravičeno torej domnevamo, da je velik del te najoriginalnejše in morda tudi najrevolucionarnejše nenapisane ljudske umetnosti nasilno propadel.

Navedene družbenopolitične okoliščine so vzrok, da se kriza evropske fevdalne družbe pri Slovencih ni mogla v večji meri uveljaviti ne v novem znanstvenem pogledu na življenje — *humanizmu* — ne v novem umetnostnem slogu — *renesansi*, saj sta oba pojava plod kultivirane inteligence in bogatega aristokratsko-meščanskega razkošja. Humanizem je pri nas obrodil le toliko, kolikor je pripravil plodna tla za razvoj novega verskega gibanja — *protestantizma*.

Slovensko ljudstvo, ki je istočasno krvavelo v brezupnem boju tlačanskih množic proti fevdalni gospodi, se je sprva oklenilo protestantizma v prepričanju, da bo to versko gibanje, ki razglša načela »svobode«, podprlo tudi njegove protifevdalne zahteve. Ker se je pa slovenski oficialni protestantizem razvijal v Luthrovi smeri, ki so jo poleg meščanstva proti vladarjevim absolutističnim prizadevanjem zastopali tudi kmetovi fevdalni tlačitelji — plemiči, se je naše ljudstvo za novo vero ohlajalo in s tem olajšalo delo protireformatorjem. Zaradi svojega verskega značaja in povezave s fevdalci slovensko protestantsko gibanje sicer ni moglo imeti ne družbeno revolucionarnih ne posvetnih umetnostnih prizadevanj, za razvoj slovenskega duhovnega, predvsem književnega življenja pa je odločilnega pomena. Omajalo je avtoriteto statičnega katoliškega dogmatizma ter z organizacijo prvih slovenskih knjig in slovenskega knjižnega

jezika omogočilo duhovno potlačenemu in fevdalno razkosanemu slovenskemu ljudstvu oblikovanje enotnega duhovnega razvoja in notranjo osredotočitev. S tem je bila podana kulturnopolitična osnova za organsko rast Slovencev v samostojen narod.

Poldrugo stoletje avstrijskega vladarskega centralizma in katoliške verske reakcije, ki je sledila nasilnemu zatoru protestantizma na Slovenskem, dokazuje, da okostenelost absolutizma in katoliške dogme kljub novemu, na zunaj razgibanemu *baročnemu* slogu ni mogla biti plodna za samobitnejša, najmanj za kakšna posvetna literarna gibanja. Vse do srede 18. stoletja se je v našem slovstvu ohranila srednjeveška fevdalna miselnost, ki je bila v času, ko je naše ljudstvo preživljalo burno uporniško življenje, skoraj brez vsakršnega stika z njegovim trpljenjem in boji. To pa ni nič čudnega, saj je bilo to slovstvo skoraj izključno v rokah nižje duhovščine — edine pismene plasti, ki se jezikovno ni oddaljila od našega kmeta. Medtem je avstrijski vladar, ki se je v svoji težnji po absolutizmu opiral na meščanstvo, tudi med Slovenci omogočil pot trgovskemu kapitalu in gospodarskemu napredku. Razvijajoče se meščanstvo pa v tej dobi za rast slovenske književnosti ni pomenilo niti tolikšne opore, kot jo je v dobi protestantizma, saj si od slovenščine ni obetalo nobene gmotne koristi in se je rajši kolikor mogoče hitro prilagodilo tujcem.

V dobo propadanja fevdalnega sistema so torej stopili Slovenci brez pomembnejše posvetne literarne tradicije in brez svoje za vodstvo revolucije sposobne buržoazije. Kljub takim pogojem je rastoča germanizacija avstrijskega razsvetljenega absolutizma pri nas naletela na narodnostni odpor, ki se je javljal — vsekakor ne brez povezave s *predromantiko* — v obliki narodnega *preroda* že dve desetletji pred francosko revolucijo. Slovenska prerodna misel je nastajala v glavah posameznih inteligentov in si le počasi utirala pot med ljudstvo. Ker je bila večina posvetnega slovenskega izobraženstva sredi 18. stoletja še potujčena, so bili prvi glasniki novega slovstvenega razvoja nižji duhovniki, ki so nadaljevali versko smer poprejšnje dobe, hkrati si pa v duhu novih razsvetljenih in prerodnih gesel prizadevali za splošno ljudsko izobrazbo in za uveljavljanje slovenščine v posvetnem pesništvu. Fevdalnih osnov družbenega reda se niso dotikali.

Za razvoj slovenskega *razsvetljenega* gibanja je usodno, da tudi na svojem višku ni našlo dovolj odziva med posvetnim meščanstvom. Njegovo gmotno in duhovno žarišče je bil baron Žiga Zois, edini slovenski aktivni preroditelj iz bogataških, a propadajočih plemiško-buržoaznih vrst, ki je služil napredku, kolikor je soglašal z njegovo široko racionalistično razgledanostjo in prerodno vneto, idejam francoske revolucije pa je ostal kot fevdalec nasproten.

Kot je bilo Zoisovo mecenstvo in mentorstvo za znanstveno in literarno usposabljanje slovenščine dragoceno, tako je utegnila biti njegova fevdalna vklenjenost eden od zaviralnih momentov, da v dobi razsvetljenstva, v tem prvem razdobju slovenskega preroda, izvrševalci njegovih načrtov niso postavili nobenega naprednega družbenopolitičnega programa. Kljub temu je našla revolucionarna demokratičnost tedanjega našega najodločnejšega svobodomisleca, meščanskega uradnika Antona Tomaža Linhart, tudi javen odsev v dramatiki, občudovanje francoskih

osvoboditeljskih teženj pa je dobilo javno priznanje v pesmi razsvetljenega duhovnika Valentina Vodnika. Ni pa Zois brez zaslug, da je prav Vodnik v posvetni pesmi pričel poglobljati prve iskrene, preproste tone, s tem da je premagal tujo *rokokojsko* in *psevdoklasicistično* navlako in tako postal med nami prvi pomembnejši pesniški glasnik pristnega domačega življenja. Linhart in Vodnik sta uveljavljala v svojem literarnem delu meščanske ideale in povezovala razsvetljenstvo z romantiko.

Tako je nadaljevala *prva romantična generacija* smer razsvetljenstva, poudarjajoč predvsem skrb za slovenščino in tradicionalno ljudsko izročilo. Uveljavljala se je v dobi francoske okupacije, Napoleonovega poraza ter »svete alianse« in je plod ter hkrati tudi žrtev ostrih družbenih nasprotij med rastočo buržoazijo in nasilno zmagujočo fevdalno reakcijo.

Druga romantična generacija je nadaljevala tradicije prve predvsem z realizacijo izdaj ljudskega izročila, od filološko-etnografskega programa prve generacije pa se je povzpela do izdaj umetne poezije, ki je evropsko kultiviran izraz najglobljih človeških protislovij in pretresov in je namenjena predvsem posvetnemu izobraženstvu.

Ker je bilo izobraženstvo v tem času z razvijajočo se buržoazijo vred še zmerom skoraj povsem potujčeno, se upravičeno sprašujemo, od kod iz zaostale province nenadoma tolikšen vzpon.

Velika dela skoraj zmerom koreninijo v veliki veri. Toda ne v statični dogmatiki, marveč samo v takšni veri, ki raste iz svobodnega gibanja notranjih protislovij. Zato ni slučaj, da so največja dela prejšnjega stoletja nastajala v času največje družbenopolitične in duhovne dinamike — v času meščanskodemokratskega boja zoper fevdalizem za novo razredno oblast. Liberalizem, napredna ideologija revolucionarne buržoazije, je prinašal s francosko okupacijo in z naraščajočo buržoazijo tudi k nam meščansko demokratično miselnost z novo vero v svobodo, enakost in bratstvo. Ta vera je bila tem močnejša, čim hujši je bil reakcionarni fevdalni pritisk. Naši najnaprednejši inteligenci je obljubljala odrešenje: enakopravnost in svoboden razmah zatiranega posameznika in naroda. Kakor vrelec iz stoletnega podtalnega hrepenenja izkoriščanega ljudstva je prodrla ta vera v našem največjem geniju Prešernu, ki korenini globoko v preteklosti, da se je mogel trdno zasidrati v domači in evropski sodobni problematiki ter se pognati daleč naprej v prihodnost.

Prešernova genialnost nam ne dopušča, da bi jo utesnjevali v kateri koli družbeni kalup ali časovni slog, najlaže pa se dá razumeti, da je prodrla na dan prav v silno razgibani dobi tridesetih in štiridesetih let prejšnjega stoletja, ko se je borila in si leta 1848 vsaj začasno tudi priborila oblast buržoazija z najnaprednejšimi gesli, ki vera vanje še ni bila omajana. Disharmoničnost sodobne družbe pa je presojal Prešeren z enakim *satirično-kritičnim realizmom* kakor v naslednjih desetletjih Levstik, osrednji meščanskodemokratski borec, ki ni slučaj, da se je zrušil pod težo osebnih bolečin prav v sedemdesetih letih — v času, ko je dosegla bojovita mlada slovenska liberalna generacija svoj višek in padec.

Kje so vzroki, da je prav v sedemdesetih letih slovenski liberalizem hkrati s kritičnim realizmom dosegel svoj vrh? In kje so vzroki, da je bil kulturnobojni sunek liberalizma tako bežen, a naš tedanji realizem še tako prežet z romantiko, kritično sicer globok, a literarno fragmentaren?

Vera v osvobodilno in ustvarjalno silo liberalizma je živela v naši vodilni napredni generaciji še po zrušitvi absolutizma, skozi ustavno dobo šestdesetih let in se je šele po nastopu dualizma, po končni zmagi nemške liberalne buržoazije pričenjala krhati. Vse dotlej pa se je naš realizem izčrpaval v razrednem boju, s tem da se je gnil za ideale liberalnodemokratskega meščanstva proti fevdalno-klerikalnim preostankom staroslovenske jeranovske in bleiweisovske smeri. Bil je pa šibak, ker je bil izraz peščice najnaprednejših posameznikov in ni imel še skoraj nikakega družbenogospodarskega zaledja.

Tragično za vso našo meščanskodemokratsko kulturo je, da se je slovenska buržoazija pričela politično in gospodarsko uveljavljati šele tedaj, ko je v svetu že klonila v družbeno reakcijo (prim. Kardelj, Razvoj slovenskega narodnega vprašanja, 1957, 266). Zato ni mogla stopiti na čelo revolucionarnega boja za neodvisno, zedinjeno Slovenijo niti podpreti najnaprednejših kulturnobojnih prizadevanj naših književnikov.

Spričo pogubnih posledic kapitalizma, ki je v nastajajočih imperia-lističnih oblikah grozil izžeti in upropastiti vse male narode, ter spričo rastočih družbenih nasprotij pa je čedalje bolj upadala vera v uresničljivost demokratičnih teženj liberalizma, z njo pa tudi romantični zagon našega realizma, ki se je pričel vse bolj umikati kritiki žgočega bistva in se zoževati v drobno površinsko opisnost.

Zaradi naraščajočega gospodarskega in političnega pritiska tujega kapitalizma in zaradi preteče nevarnosti razvijajočega se domačega proletariata — delavstva pa tudi propadlega kmeta, čigar proletarizacija je katastrofalno naraščala in je nobeno izseljevanje ni moglo zaustaviti — se je čutila v zadnjih desetletjih prejšnjega stoletja že dokaj razvita slovenska liberalna buržoazija čedalje bolj varno v zaščiti reakcije; zato se je vse bolj nagibala h kompromisom s katoliškim taborom. Spričo tega se tudi naš *realizem* v prejšnjem stoletju nikoli ni mogel docela otestiti idealističnih elementov in se je bil po kratkotrajnem *deskriptivnem* stadiju koj spet pripravljen umikati v tradicionalno romantiko (Tavčar). Tej se je z vso silo ustavljal edinole najdoslednejši svobodomiselni realist Aškerc. Moč za svoj kritični realizem pa je zajemal zlasti iz ruskih literarnih vrelcev, kajti naprednost vrelcev slovenskega liberalizma je usihala.

Dokaj radikalno injekcijo je skoraj istočasno skušala dati temu vse bolj oportunističnemu liberalizmu *naturalistično* usmerjena mladina. Ni pa imela ta »nova struja« družbenih pogojev, da bi mogla uveljaviti velikomestno tematiko, ne dovolj trdne hrbtenice, da bi mogla biti kos vehementni reakciji: da bi vzdržala na prvotnih kritičnobojskih postojankah zoper gnilobo in zlaganost sodobne slovenske buržoazije.

V takšnem boju je mogel zmagovati le, kdor je imel pogum, da se izloči iz buržoaznih vrst in se priključi naprednejšemu družbenemu razredu. To pa je deloma dosegel šele Cankar v »moderni«.

Slovenska *neoromantika* »moderne« ni beg pred vznemirjajočo revolucionarnostjo novih sil, marveč odklon od napihnjene, duhovno votle buržoazne stvarnosti. Ta brezdušna stvarnost je mlade, vsega lepega žejne duše naplavila v predmestno dno ljubljanske »cukrarne«, v zatočišče deklasirancev. Sredi teh brodolomcev in obupancev je bilo videti brezizgledno vsako prizadevanje za izboljšanje socialnega in kulturnega

položaja, »cukrarna« je tedaj visela kot grozoten simbol nad vso usodo slovenskega naroda proletarca, ki mu je v tedanjih od zunaj in znotraj brezupnih razmerah pretil pogin.

Slovenska narodna enota je bila v tem času še zmerom razdrobljena v vrsto majhnih dežel in je nad zahtevo marčne revolucije po političnem zedinjenju že zdavnaj obupala. Razen v osrednji deželici Kranjski, ki ni obsegala niti polovice celotnega slovenskega ozemlja, je ves ta komaj enainčetrtilijonski narodek povsod pritiskala le nemška in italijanska buržoazija. Ta je z gospodarskim in nacionalnim nasiljem preprečevala razvoj domačega gospodarstva. Ker je slovenska obrt ob tuji konkurenci propadala in ker je ta dušila tudi našo industrijo, so vsa slovenska mesta razen Trsta ostala provincialna in se tudi slovenski proletariati po večjih centrih ni mogel razviti. Narodu, ki je bil kljub hriboviti, slabo donosni zemlji še zmerom pretežno agraren, je spričo visokih davkov in cenejšega inozemskega uvoza pretil pogin. Gmotno v krempljih liberalnih oderuhov, duhovno v krempljih klerikalne duhovščine, je najspodobnejše delovne moči žrtvoval emigraciji.

Vsaj do preloma stoletja je slovenska duhovščina številčno zdaleč presegala drugo izobraženstvo, ki se je nenehno potujčevalo. V duhu internacionalnih katoliških teženj se ji je posrečilo v nekaj letih spretno organizirati moderno kapitalistično gospodarstvo, ki se je z njim trdno usidrala v najširših plasteh ljudskih množic na kmetih, pridobivajoč si z gmotnim vse silnejši duhovni vpliv tudi po mestih (prim. D. Stegu, Kritične misli o Ivanu Cankarju in njegovi dobi; študija v rokopisu). Ko je leta 1909 absolutno zagospodarila, je bila njena buržoazna nasprotnica — nekoč tako napredna liberalna stranka — že skoraj čisto pri tleh.

Takšne razmere so nujno morale zbuditi v najnaprednejših glavah slutnjo o umirajočem narodu Slovencev in jih prignati v obup. »Ako je umetnost najzvestejša hčerka življenja in če je slabotna in malodušna, mora tičati vzrok temu prikazu v naših razmerah, kajti kako bi rasla smokva na trnju in kako naj rodi kopina grozd!« je vzkliknil pesnik Župančič leta 1903 v eseju o Murnovih pesmih.

Toda tudi v tem času smo bili Slovenci še mlad, naraven narod, poln žilave delavnosti in vere v življenje. Kot taki smo težili k realizmu in h kritiki obstoječih razmer. Cankarjeva satira je zvesta naslednica Prešernove in Levstikove, le da s še grenkejšim zamahom biča rastočo gnilobo slovenske buržoazije. Kot največji revolucionar in socialni reformator svoje dobe je Cankar lahko še veliko stvarneje in podrobneje kot svoj čas Prešeren ali Levstik svoji dobi nakazal program boja za osvoboditev slovenskega naroda, in to v okviru jugoslovanske federativne republike. V svojem leposlovnem delu je prikazal slutnjo proletarca, ki bo koval svet. Oporo za ta boj je črpal iz vere v novo družbeno ureditev, ki mu jo je vcepljala od začetka tega stoletja vse tesnejša povezava z delavskim razredom. Vendar naša socialna demokracija, ki naj bi bila glasnica njegovih najnaprednejših teženj, a sta jo hromila avstromarksizem in omahovanje malomeščanske inteligence, ni mogla v njem trdno in trajno premagati usedlin, ki so ga povezovale s tradicijo. Ojačila pa mu je samozavest proletarca in poglobila odpor zoper našo tragično usodo. S pritegovanjem v trdo domačo stvarnost mu je hkrati z ostalo generacijo

»moderne« preprečila dekadentno pot, kot so jo od zadnjih dveh desetletij prejšnjega stoletja ubirali deklasirani poeti velikih evropskih narodov, ki jim družbena usoda in narodova eksistenca ni bila več problem.

Narobe bi pa seveda bilo, če bi prezrli pri naši »moderni« *dekadenco*, ki je ni narekovala zgolj časovna moda, marveč so ji vtisnile tudi poprej navedene družbene okoliščine specifičen značaj. Posebej je treba tu še poudariti, da je gibanje »moderne« izraz generacije, ki prva pri nas v celoti ne izvira več s kmetov, marveč pretežno iz deklasiranih najnižjih plasti. Te grenke družbene okoliščine pa so pahnile lepote in pravice žejne poete v čudovit notranji, izsanjan svet in poglobile tiste romantične oziroma *simbolistične* elemente, ki so sad najtišjega hrepenenja po svetlem, prečiščenem življenju. V tem umetniškem izrazu najgloblje občečloveške, nacionalne in osebne bolečine se je povzpela slovenska »moderna« (Kette, Murn, Cankar, Župančič) na višek, kakršnega je mogla kasnejša poezija le še izjemoma doseči (Gradnik, Kosovel).

Strahote prve svetovne vojne so odmik od družbene stvarnosti izostrile. Zavest brezplodnosti pokola, kjer krvavi naš narod v kleščah tujega imperialističnega pohlepa, je zbudila v duševnosti mlade generacije tolikšno duhovno razdejanje, da ni našla več ravnotežja med seboj in družbo. *Ekspressionizem* je gibanje, ki je poplavilo vse naše povojno leposlovje, in pomeni širok izraz za vsa iskanja, menjajoče se programe in raznotere »izme«, združujoč svetovne nazore in politična hotenja v težnjo po bistvenem, po poduhovljenju in obuditvi zapravljenе človečnosti.

Kmalu se je iz te abstraktne vizionarnosti izluščila konkretna podoba človeka in družbe, ki naj dá pohojenemu človeštvu vero v pravičnejšo ureditev. Od oktobrske revolucije naprej je prodirala vera v komunizem preko vračajočih se vojakov pa tudi preko tiska med Slovence, jih poživljala v optimističen razmah in jih spet pritegovala k realnosti. Hkrati jim je omogočala vse treznejši pogled na družbeno stvarnost.

Med prvo svetovno vojno se slovenska politika ni razvijala v duhu Cankarjevega revolucionarnega programa. Zedinjenje jugoslovanskih narodov leta 1918 ni toliko posledica nekih zavestnih notranjih prizadevanj kolikor imperialističnih protislovij na Balkanu. Slovenci s tem nismo dosegli odrešitve. Razkosanih na štiri države, nas niso nasilno potujčevali samo v Italiji, Avstriji in na Madžarskem, marveč se tudi v bivši Jugoslaviji nismo mogli svobodno razvijati. Ker je ostalo vodstvo te na pol kolonialne Jugoslavije v rokah reakcionarnih predstavnikov buržoazije in veleposestva, nova država ljudskim množicam ni prinesla ne agrarne reforme ne politične svobode. Nasprotno, hkrati z barbarskim preganjanjem naprednih političnih sil in z gospodarsko dušitvijo malega delovnega človeka je skušala velesrbska hegemonistična politika zatreti tudi slovensko kulturno in narodno individualnost in nas nasilno spojiti v integralno »jugoslovanstvo«. Čim hujši pa je bil domači in tuji fašistični pritisk, tem močnejši je bil odpor ilegalnega revolucionarnega gibanja, ki je sprejelo dediščino vsega pozitivnega in naprednega iz slovenske preteklosti. Odkar je prevzelo vodstvo v boju za družbenopolitično osvoboditev in zedinitev razkosane Slovenije, se mu je vse bolj pridruževala tudi napredna slovenska inteligenca, ki je marksistični ideologiji odprla pot tudi v domače revije in založbe.

Z rastočo vero v novo življenje se je v tridesetih letih tudi v slovenski književnosti ekspresionistični patos umaknil *socialnemu realizmu* nove stvarnosti. Kot reakcija na komplicirano abstraktnost, egocentrični artizem in brezperspektivno odmaknitev od dejanskega življenja je zmagoval s Prežihovim Vorancem na čelu v rodni kmečko-proletarski svet zamaknjeni in iz njega črpajoči družbeni optimizem s široko problematiko novega časa, boreč se za preprost, jasen izraz.

Doba narodnoosvobodilnega boja je bila prepolna dejanj, da bi se ji napredni pesnik utegnil umakniti v zatišje obsežnejšega in globljega ustvarjanja. Drobnoposlovje tega časa je prenehalo biti izraz individualnih usod: postalo je sad trpljenja in revolucionarnih teženj vsega slovenskega ljudstva. Pesimizem se je umaknil življenjski radosti, pasivnost borbenosti, drobna usoda posameznika je postala ničeva spricho žrtev, muk in junaštev celote.

Dokler Slovenci nismo dosegli samostojne državnosti, nam je pomenila književnost najvišji forum za uveljavljanje lastne samobitnosti. Po osvoboditvi, z združitvijo pretežnega dela našega naroda v enotno federativno republiko, se je vloga naše književnosti občutno skrčila.

Narodnoosvobodilni boj nam je vzravnal hrbtnico, žrtve in napore tega boja pa so terjali oddih. Le redkokdo je od prvih let družbene graditve pričakoval novega svojevrstnega stilnega razmaha in vélikega teksta. Nadaljevala so tradicijo zadnjih dveh desetletij, a vse bolj navzven: bila so duhovno prepasivna, da bi bila mogla kdo ve koliko prerasti kliše.

Zadnja leta pa se vse bolj pojavlja težnja po aktivizaciji. Kadar bo prebolen *neoekspresionizem*, ki nastopa kot reakcija na brezdušno klišejsstvo, mora priti do sinteze: tedaj se utegne pojaviti vélika umetnost, kakršno terja naš čas. Takšna besedna umetnost je zmerom bila in bo izraz duhovnega in realnega sveta, izraz človeka in družbe.

Pogoj za to pa je svetovni družbeni razvoj, ki bo človeku omogočil vero v življenje. Da je res tako, priča vsa naša književna preteklost, kar sem skušala nakazati v tem kratkem referatu.¹

Janko Moder

RUSKA LASTNA IMENA V SLOVENŠČINI

Nadaljevanje in konec

15. Ruščina ima zanimivo posebnost, da loči moža in ženo po priimku. Mož je na primer Karenin, njegova žena Karenina, mož Tretjakov, žena Tretjakova. V slovenščino to po črki prepisujemo in vsak priimek posebej sklanjamo, ker je na primer Karenina ravno tako uradno ime kakor Karenin, torej več kot tovrstni slovenski pridevki: Tavčar, Tavčarica, Tavčarka, Kersnik, Kersnikovka, Gosè, Gosèlja itd. Mi bi rekli: gospa Karenin ali gospa Kareninova, Rus pa reče Karenina. To načelo je

¹ Referat na kongresu slavistov v Beogradu 12. septembra 1957.